

ซัด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Trigonella foenum-graecum* L.

ชื่อวงศ์ Leguminosae

ชื่อสามัญ Fenugreek

ซัด ไม้ต้นขนาดเล็กย่อม ลูกซัดเป็นเม็ดกลม เมล็ดเหลี่ยมนิดๆ มีกลิ่นหอม

เมล็ด (ลูก) รสฝาด สรรพคุณ แก้ท้องร่วง กล่อมเสมหะ และอาเจม

ซาก

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Erythrophleum succirubrum* Gagnep

ชื่อวงศ์ FABACEAE

ชื่ออื่น พันซาด ซาด คราก เตரிய ตะแบง กุง

ซาก ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ซากมีใบ กิ่งก้าน คล้ายสะเดา เป็นใบกลมๆ เล็ก รสเมาเป็นต้องเผาก่อนนำมา
ทำยารับประทาน ใบเป้อมามาก รับประทานสดๆไม่ได้ ไม้นี้รับประทานไม่ได้ เป็นพิษอาจถึง
ตายได้ ถ้าจะนำไปปรุงเป็นยาต้องเผาให้เป็นถ่าน
ถ่าน รสเมาเป็น สรรพคุณ แก้ไข้พิษเซื่องซึม แก้โรคผิวหนัง

ต้นดีหมี

ชื่อวิทยาศาสตร์ Cleidion javanicum Blume/Cleidion spiciflorum auct. non (Burm. f.) Merr.

ชื่อวงศ์ EUPHORBIACEAE

ชื่ออื่น มะดีหมี จ้ามะไฟ ดินหมี กาดาวกระจาย กาไล กำไล คัดไล

ดีหมี ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ก้านใบเหลืองส้ม ใบมัน ลูกคล้ายลูกจันทน์ไทย ลูกต้นไข่น้ำ แตมีสีดำ

ปัจจุบันหายาก

เนื้อไม้ รสขม สรรพคุณ ระบายความร้อน ดับพิษไข้ แก้ปวดศีรษะ ขับเหงื่อ

ใบ สรรพคุณ แก้ฟกซ้ำ

ตะโกนา (พญาช้างดำ ช้างป่า)

ชื่อวิทยาศาสตร์ Diospyros rhodcalyx

ชื่อวงศ์ Ebenaceae

ชื่อสามัญ Ebony

ชื่ออื่น ตะโกนา โกง นมจัว มะโก มะถ่าน ไฟผี พระยาช้างดำ

ตะโกนา (พญาช้างดำ) ไม้ยืนต้นขนาดกลาง เรียกชื่อ ตะโก หรือพญาช้างดำ เปลือกจะเป็นร่องลึกดำ

ห้ามเอาเปลือกไปต้มรับประทาน ทำให้เสียชีวิตได้ (มีฤทธิ์บีบหัวใจ)

ผล รสฝาด สรรพคุณ แก้ท้องร่วง ตกโลหิต แก้มวนท้อง ขับพยาธิ แก้กระษัย

แก้ฝีเน่าเปื่อย

เปลือกต้นและเนื้อไม้ รสฝาดติดขม สรรพคุณ บำรุงธาตุ บำรุงกำลัง บำรุงกำหนด

แก้กามตายดำน

เปลือกต้น เผลาเป็นต่างเข่น้ำรับประทาน สรรพคุณ ขับระดูขาว ขับปัสสาวะ ต้มกับเกลือรักษา

รำมะนาต แก้วพวดพัน เป็นยาอายุวัฒนะ

* กระ(ตะกละ) คือ เปลือกแข็งๆ ควรชูดอกก่อนไม่ควรนำมาทำยา ทำให้ตามัว

ตะโกสวน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Diospyros malabarica* (C.Desr.) Kostel.

ชื่อวงศ์ EBENACEAE

ชื่ออื่น ตะโกสวน ตะโกไทย ตะโก (ไทยภาคกลาง) มะเขือ (สกลนคร) ปลาบ (เพชรบุรี)

ตะโกสวน (ตะโกไทย) ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ตะโกสวนจะเป็นใบใหญ่แข็งแรง

เปลือกต้นและลูกอ่อน รสฝาด สรรพคุณ แก้ท้องร่วง แก้อาเจียน แก้บิด สมานแผล

ตะขบไทย

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Flacourtia cataphracta*, Roxb.

ชื่อวงศ์ Flacourtiaceae

ชื่อสามัญ Governor plum

ชื่ออื่น มะเกว่นควาย ครบ

ตะขบไทย ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ใบนึ่ม มีขน

เนื้อไม้ รสฝาด สรรพคุณ แก้ท้องร่วง แก้บิดมูกเลือด

ราก รสฝาด สรรพคุณ กลุ่มเสมหะ และอาเจม

ใบ รสฝาดเอียน สรรพคุณ ขับเหงื่อ

ตะขบป่า

ชื่อวิทยาศาสตร์ Flacourtia indica (Burm.f.) Merr.

ชื่อวงศ์ Flacourtiaceae

ชื่ออื่น เบนโคก (อุบลราชธานี) ตานเสี้ยน มะแคว้นนก มะแคว้นป่า มะขบ เบนหรือเบนขอ

ตะขบป่า ไม้ยืนต้นขนาดกลางมีหนาม หนามจะพบที่ต้นตอนต้นเล็ก พอต้นโตแล้วจะพบหนาม

เฉพาะที่โคน หนามที่ลำต้นอาจแตกเป็น ๒-๓ แฉก

เนื้อไม้ รสเปรี้ยวเย็น สรรพคุณ ขับพยาธิไส้เดือน แก้กามโรค แก้กโรควิวหนัง ผื่นคัน
ประดง

เปลือกต้น แก่น ใบ รสจืดขื่น สรรพคุณ แก้เส้นเอ็นพิการ แก้กระษัย แก้เหน็บชา แก้ไขข้อ
แก้กามโรค

* ตะขบป่า มีหนาม

* ตานเสี้ยน ไม่มีหนาม

ตะไคร้ต้น

ชื่อวิทยาศาสตร์ Litsea cubeba Per

ชื่อวงศ์ LAURACEAE

ชื่ออื่น จะไคร้ต้น ตะไคร้

ตะไคร้ต้น (ตะไคร้บก) ไม้ยืนต้นขนาดย่อมถึงกลาง

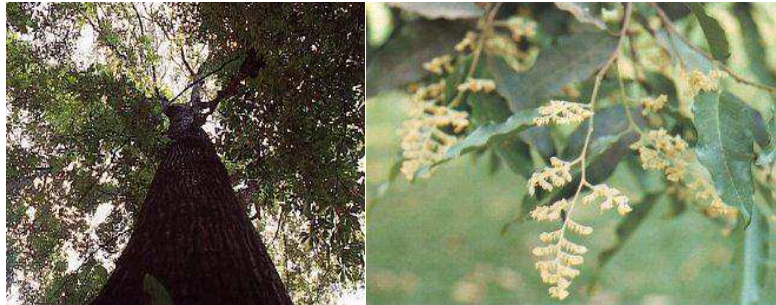
ราก รสร้อนปร่า สรรพคุณ ขับลมในลำไส้ ดับกลิ่นคาว ขับผายลม ทำให้เรอ แก้
ปัสสาวะพิการ

ตะไคร้หน้า

ตะไคร้หน้า ไม้พุ่มขึ้นอยู่ริมน้ำ ตะไคร้หน้าใบเล็กละเอียด ยาว คล้ายใบอบเชยแต่เล็กกว่า
ราก รสจืด สรรพคุณ แก้กระษัย แก้ปัสสาวะพิการ แก้ไข้รุ่ม แก้หทัยอัย ขับลมด้วย

ตะเคียนทอง

ชื่อวิทยาศาสตร์ Hoepa odorata Roxb

ชื่อวงศ์ DIPTEROCARPACEAE

ชื่อสามัญ Iron Wood)

ชื่ออื่น กะกั โกกั (กะเหรี่ยง เชียงใหม่) แคน (ตะวันออกเฉียงเหนือ,เลย) จะเคียน (เหนือ) จีองา (มลายู
นราธิวาส) จูเค้ โขเก (กะเหรี่ยง กาญจนบุรี) ตะเคียน ตะเคียนใหญ่ (กลาง) ตะเคียนทอง
(กลาง ประจวบคีรีขันธ์) ไพร (ละว้า เชียงใหม่)

ตะเคียนทอง ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่

เนื้อไม้และแก่น รสขมหวาน สรรพคุณ แก้कुดทะราด แก้เสมหะ แก้โลหิต แก้กำเดา
แก้ไข้สามประหาร (ใช้ที่มีอาการแสดงที่ดวงตา ให้เป็นสี แดง เหลือง เขียว)

* ยางตะเคียน มีเยอะมาก นำมาผสมยาแก้พิษงู แผลเปื่อย ปัจจุบันหายาก ขาดตลาด แก้โรคผิวหนังได้
ดี ยางจะออกมาไม่ต้องกรีดยาง ยางเมื่อออกมาแล้วจะแห้งแล้วตกลงมา

*ตับปลา (ตาปลา)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Derris scandens* Benth

ชื่อวงศ์ LEGUMINOSAE

ชื่อสามัญ เถาวัลย์เปรียง

ชื่ออื่น เครือตาปลา เครือตับปลา (อีสาน) เครือเขาหนังก เถาวัลย์เปรียงแดง

ตับปลา ดอกยอดอกตามใต้กิ่ง เป็นช่อสีชมพู คล้ายพื้งกาสา มันมีรกอยู่ข้างใน เหมือน
 ลองกอง ไต้ใบเป็นขน ใบจะหนานุ่ม
 ตัน ราก สรรพคุณ บำรุงตับ

ตับเต่าใหญ่

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Diospyros ehretioides* Wall. ex G. Don.

ชื่อวงศ์ EBENACEAE

ชื่ออื่น ตับเต่าใหญ่ มะพลับดง ตับเต่าหลวง เรือนกวาง ลั่นกวาง เหี้ยนกวาง (เหนือ) มาเมีย (เขมร)
 กากะเลา (เลย) มะมั่ง (โคราช) ตับเต่าตัน มะโกป่า (แพร่) แสดกวาง (อีสาน) มะไฟผี
 (เชียงใหม่)

ตับเต่าใหญ่ ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ใบยาว ลำต้นสีน้ำตาล เนื้อไม้อ่อน

เนื้อไม้และราก รสฝาดเลี่ยนเย็น สรรพคุณ แก้พิษทั้งปวง แก้พิษวัณโรค บำรุงตับ

* ลูก รับประทานได้ มีรสหวาน

ตับเต่าน้อย

ชื่อวิทยาศาสตร์ Polyalthia debilis (Pierre) Finet & Gagnep.

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่ออื่น ตับเต่าน้อย กล้วยเต่า กล้วยไม้ตับเต่า (ราชบุรี) ตับเต่า (เหนือ) ไข่เต่า (ศรีราชา)

หมากกล้วยน้อย (อีสาน), กั้นครก (มหาสารคาม)

ตับเต่าน้อย ไม้พุ่มขนาดย่อม

รากและต้น รสขมเย็นเอียน สรรพคุณ ตับพิษไข้ทั้งปวง แก้ตัวร้อน ตับพิษชาง
แก้พิษฝีในท้อง รากจะมีสีดำ

ตาตุ่ม

ชื่อวิทยาศาสตร์ Excoecaria agallocha L.

ชื่อวงศ์ Euphorbiaceae

ชื่อสามัญ Blind Your Eyes

ชื่ออื่น ตาตุ่ม ตาตุ่มทะเล (กลาง) บุตอ (มลายู-ปัตตานี)

ตาตุ่ม ไม้ยืนต้นขนาดย่อมถึงกลาง เป็นไม้ป่าชายเลน ห้ามให้ยางเข้าตา ถ้าโดนยางให้ใช้น้ำลายป้ายตา

ต้น รสขมเย็นร้อน สรรพคุณ ขับผายลม แก้โลหิตพิการ ถ่ายเสมหะ

ใบ รสร้อนเอียน สรรพคุณ แก้ลมบ้าหมู

ยาง รสร้อน สรรพคุณ ถ่ายหนองและลม ถ่ายอุจจาระอย่างแรง และกัดทำลายอย่างแรง

จนน้ำหมดตัวถึงตาย และเข้าตาอาจบอดได้

* มักใช้กับกะลำพัก หอมสุขุม บำรุงหัวใจ ตับ ปอด ตาตุ่มทำให้กลายเป็นไม้พุก ใช้แทนกะลำพัก

ตาเสือ

ชื่อวิทยาศาสตร์ Amoora culcullata Roxb.

ชื่อวงศ์ MELIACEAE

ชื่ออื่น แดงน้ำ (ภาคใต้) ตาเสือ โกล (ภาคกลาง) เซ (แม่ฮ่องสอน)

ตาเสือ ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่

เปลือกต้น รสฝาดจัด สรรพคุณ กล่อมเสมหะ และขับโลหิตระดู
 ทำให้หมดลูกบิบตัวอย่างแรง รับประทานแล้วอาจทำให้แห้งได้
 ใบ รสฝาดเผื่อน สรรพคุณ แก้บวม
 ผล รสฝาดเผื่อน สรรพคุณ แก้บวมข้อ

ตาเสือทุ่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ Walsura trijuga Kurz

ชื่อวงศ์ MELIACEAE

ชื่อสามัญ Musk Mallow.

ชื่ออื่น ตาเสือทุ่ง(ปัตตานี) กะตอนองอาปี(มลายู ปัตตานี) ตาปลาตัน(เลย) มะเฟืองป่า(เชียงใหม่)

ตาเสือทุ่ง ไม้ยืนต้น

เปลือกต้น รสฝาด สรรพคุณ แก่ริดสีดวงจมูก
 ใบ รสฝาดขม สรรพคุณ แก่้อหิวตักโรค แก่ท้องร่วง แก่้อาเจียน

ตานขโมย

ชื่อวิทยาศาสตร์ Ophiopogon malayanum Ridl.

ชื่อวงศ์ LILIACEAE

ชื่อสามัญ NULL

ชื่ออื่น ตานขโมย(นครศรีธรรมราช)

ตานขโมย ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่

เปลือกต้น รสเบื่อเมา สรรพคุณ แก้บิดมูกเลือด

เนื้อไม้ รสเบื่อเมา สรรพคุณ แก้พิษตานซาง ขับพยาธิไส้เดือน แก้ซางลงท้อง

ใบ รสเบื่อเมา สรรพคุณ แก้เม็ดซางขึ้นในปาก

ผล รสเบื่อเมา สรรพคุณ แก่ตานขโมย พุงโร

ราก รสเบื่อเมา สรรพคุณ ขับพยาธิทุกชนิด แก้พิษตานซาง แก้ท้องร่วง

ตานดำ

ชื่อวิทยาศาสตร์ Diospyros montana Roxb.

ชื่อวงศ์ Ebenaceae

ชื่ออื่น ตานดำ ตานสำน มะเกลือป่า มะเกลือกา ถ้านไฟผี มะถ้านไฟผี มะตูมดำ ตานดำ

ตานดำ ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่

เนื้อไม้และราก รสเมาเอียน สรรพคุณ ขับพยาธิไส้เดือน ตัวตืด แก้พิษตานซาง ผอมแห้ง

ละลายไขข้อ ทำให้เกิดความร้อน

ตาลโตนด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Borassus flabellifer* Linn.

ชื่อวงศ์ PALMAE

ชื่อสามัญ African fan Palm, Brab Palm, Butia Palm, Fan palm, Lontar Palm Palmyra palm

ชื่ออื่น ตาล ตาลโตนด ตาลใหญ่ ตะนอด โหนด ท้าง ถาล และทะเนาต์

ตาลโตนด ไม้ยืนต้นสูง จำพวกปาล์ม

วงตาล รสหวานเย็น สรรพคุณ แก้พิษตานซาง ขับพยาธิ ทำให้ดวงจิตชื่นบาน
 ก้านตาลและใบสด ลนไฟบิดเอาน้ำรับประทาน รสฝาด สรรพคุณ แก้บิด แก้ท้องร่วง
 แก้โลหิต อมแก้ปากเปื่อย ทำให้ฟันแน่น แก้ปวดฟัน แก้รำมะนาด
 ราก รสหวานเย็น สรรพคุณ แก้พิษตานซาง ชูกำลัง ขับพยาธิ

ตานเสี้ยน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Planchonella siamensis* Fletch.

ชื่อวงศ์ SAPOTACEAE

ชื่ออื่น ตานเสี้ยน(ราชบุรี)

ตานเสี้ยน ไม้ยืนต้นขนาดย่อมถึงกลาง

เปลือกต้นและเนื้อไม้ รสเบื่อเมาเล็กน้อย สรรพคุณ แก้อุจจาระธาตุพิการ อุจจาระเป็น
 ฟองสีเขียว สีขาวเป็นมูกเลือด
 ราก รสจืดเบื่อเล็กน้อย สรรพคุณ แก้กานซาง กลุ่มมอาเจียน ขับพยาธิไส้เดือน

ตีนเป็ดต้น(พญาสัตบรรณ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ Alstonia scholaris (L.) R.Br.

ชื่อวงศ์ Apocynaceae

ชื่อสามัญ White Cheesewood

ชื่ออื่น ตีนเป็ด พญาสัตบรรณ หัสบรรณ กะโนะ จะบัน ซบา ตีนเป็ดขาว บะซา ปุแล ปุลา ยางขาว

ตีนเป็ดต้น (พญาสัตบรรณ) ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่

เปลือกต้น รสขม สรรพคุณ แก้ไข้เพื่อตีพิการ สมานลำไส้

ใบ รสจืด สรรพคุณ แก้ไข้หวัด

ดอก รสขมเย็น สรรพคุณ แก้ไข้เพื่อโลหิต ไข้ตัวร้อน ไข้เหนือ

ราก รสร้อนเล็กน้อย สรรพคุณ ขับผายลม

กระพี้ รสร้อนเล็กน้อย สรรพคุณ ขับโลหิตให้ตก

ตีนเป็ดน้ำ

ชื่อวิทยาศาสตร์ Cerbera odollam Gaertn.

ชื่อวงศ์ Apocynaceae

ชื่อสามัญ Pong pong

ชื่ออื่น ตีนเป็ดน้ำ ตีนเป็ดทะเล ตุ่ม มะตะกอ สังกา พะเนียงน้ำ

ตีนเป็ดน้ำ ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ตีนเป็นน้ำทรงใบจะอยู่เป็นพุ่ม ส่วนตีนเป็ดบกจะมีใบเป็นชั้นๆ

เปลือกต้น รสจืดเฝื่อน สรรพคุณ แก้นิวแก้ไข้

กระพี้ รสเบื่อเมา สรรพคุณ แก้เกลื้อน

ใบ รสเมาเบื่อ สรรพคุณ ฆ่าพยาธิผิวหนัง กลาก เกลื้อน แก้ไข้หวัด

ตุ้มกาดัน

ชื่อวิทยาศาสตร์ Strychnos nux-blanda A.W. Hill

ชื่อวงศ์ Strychnaceae

ชื่อสามัญ ตุ้มกาขาว

ชื่ออื่น ตุ้มกา

ตุ้มกาดัน ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่

เปลือกต้น รสเมาเบื่อ สรรพคุณ แก้พิษสัตว์กัดต่อย พิษงูกัด โดยฝนกับสุราซุบสำลี

ปิดบาดแผล ผสมรำให้ม้ากิน ขับพยาธิตัวตืด

เมล็ด รสเมา สรรพคุณ รับประทานทำให้อาเจียน อันตรายถึงตายได้

ใบ รสเมาเบื่อ สรรพคุณ แก้ผดผื่นคัน โรคผิวหนัง ใช้ต้มอาบ

* ตุ้มกาดัน กับ ตุ้มกาขาว ลูกใหญ่กว่า รสเบื่อเมาเหมือนกัน ไม่มีหนาม พืชน้อยกว่า

แสลงใจ กับ เมล็ดตุ้มกาแดง มีหนาม ลูกเล็กกว่า

เตยหอม

ชื่อวิทยาศาสตร์ Pandanus amaryllifolius Roxb.

ชื่อสามัญ Pandanus Palm , Fragrant Pandan , Pandom wangi.

ชื่อวงศ์ Pandanaceae

ชื่ออื่น ปาแนะวอจิง (มาเลเซีย-นราธิวาส)

เตยหอม ไม้ต้นเล็ก ๆ เป็นกอ อยู่ในที่ชุ่มน้ำจะเจริญดี

ใบ รสเย็นหอม สรรพคุณ บำรุงหัวใจ ดับพิษไข้ ชูกำลัง

รากและต้น รสจืดหอม สรรพคุณ แก้กระษัย ไตพิการ ขับปัสสาวะ

ต่อไส้

ต่อไส้ ไม้ยืนต้นขนาดย่อม

ราก รสจืดเอียน สรรพคุณ ขับปัสสาวะ บำรุงเส้นเอ็น
ใบอ่อน ตำผสมดินสอพองสุ่มขมอมเด็ก สรรพคุณ แก้หวัดคัดจมูก
ต้น/ราก สรรพคุณ แก้ลำไส้

เต่าร้าง

เต่าร้าง (เต่าร้าง) ไม้ยืนต้นขนาดกลางจำพวกหมาก ปาล์ม

หัวและราก รสหวานเย็นขม สรรพคุณ ดับพิษดับ ปวด แก้หัวใจพิการ

* มีทั้งขนาดเล็กและใหญ่

เต่าร้างเล็ก(เต่าร้างหนู) มีลูกเฉพาะข้างบนข้อ

เต่าร้างใหญ่ มีลูกเป็นพวงยาวๆออกลูกตามข้อ ลูกบนจะแก่สุด

ตองแตก (ทนต์)

ตองแตก หรือ ทนต์ ไม้พุ่มขนาดย่อม เป็นยาร้อน

ราก รสร้อน สรรพคุณ ระบายอ่อน ๆ ถ้าใช้มากจะระบายมาก(รับประทานแล้วจะร้อนทวาร
เหมือนสลอด) ถ่ายลมถ่ายเสมหะ ไม่ใช่ท้อง

ใบและเมล็ด รสเบื่อขมน้อย สรรพคุณ ถ่ายพยาธิ แก้ฟกบวม แก้ตีชาน แก้หืด

ถั่วแระต้น

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cajanus cajan* (Linn.) Millsp. /
Cajanus indicus Spreng.

ชื่อวงศ์ LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE (FABACEAE)

ชื่ออื่น ถั่วแระ ถั่วแระผี ถั่วแม่ตาย (กลาง) ถั่วแระด (ชุมพร); มะแฮะ มะ
แฮะต้น ถั่วแระต้น (เหนือ) ถั่วแระด (ชุมพร)

ถั่วแระต้น ไม้พุ่มเล็ก ๆ

เมล็ด รสมัน สรรพคุณ บำรุงเส้นเอ็น ทำให้เกิดความอบอุ่น
ราก รสจืด สรรพคุณ ขับปัสสาวะ แก้น้ำปัสสาวะเป็นสีแดงเหลือง

ถั่วแระผี

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cajanus*

ชื่อวงศ์ PAPILIONEAE

ชื่ออื่น มะแฮะ (ภาคเหนือ), ถั่วแระผี (ไทยภาคกลาง)

ถั่วแระผี ไม้พุ่มเล็ก ๆ

ราก รสจืดขื่น ๆ สรรพคุณ ขับละลายก้อนนิ่วเกิดในไต กระตุ้นไตให้ทำงาน ใช้บำรุงไต
กระตุ้นให้ไตทำงานได้ดี

ทรงบาดาล

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cassia surattensis* Burm.f.

ชื่อวงศ์ CAESALPINIACEAE

ชื่อสามัญ Kalamona

ชื่ออื่น ขี้เหล็กหวาน ตรึงบาดาล

ทรงบาดาล ไม้พุ่มขนาดใหญ่ ใบมีขนนุ่มเหมือนกำมะหยี่ ใบเล็ก ฝักเป็นแท่งเหลี่ยมๆ ยาว ดอกตั้ง
ต้นในรูปไม้ใช้ทำยา เป็นไม้ต่างประเทศ ทรงบาดาลที่นิยมใช้ทำยาเป็นไม้ล้มลุก เป็นพุ่มเล็ก
ใบมีขนอ่อน ยอดอ่อนจะเป็นเหลี่ยม ฝักเล็ก
ราก รสเปื่อยขม สรรพคุณ ถอนพิษผิดสำแดง (ใช้ซ้ำ) แก้สะอึก (เนื่องจากกระเพาะอาหาร
ขยายตัว)

* ทรงบาดาลจันทบุรี ที่หมอนิยมใช้เป็นอีกต้น

* ทรงบาดาล ฝักเหมือนถั่ว ดอกออกที่ยอด รากรสจืด คนละต้นกับขี้เหล็กเทศ

ทับทิม

ชื่อวิทยาศาสตร์ Punica granatum L.
 ชื่อวงศ์ Punicaceae
 ชื่อสามัญ Pomegranate , Punica apple
 ชื่ออื่น พิลลา (หนองคาย) พิลลาขาว มะก่องแก้ว (น่าน)
 มะเกี๊ยะ (เหนือ) หมากจิ้ง (แม่ฮ่องสอน)
 ทับทิม ไม้พุ่มใบเล็ก ๆ ยอดแดงมีอยู่ ๒ ชนิด คือ
 ชนิดดอกแดง และชนิดดอกแดง/ขาว

ต้น ราก รสเปื้อนเมา สรรพคุณ ขับพยาธิตัวตืด และพยาธิไส้เดือน ฆ่าพยาธิได้ทุกชนิด
 ใบ รสฝาด สรรพคุณ แก้เด็กท้องร่วง บิดมูกเลือด
 เปลือกทับทิม ผสมน้ำปูนใส กวาดช่องคลอด ทำให้ช่องคลอดกระชับ ในกรณีที่คลอดลูกมาก

ท้าวายม่อมหัว

ชื่อวิทยาศาสตร์ Tacca leontopetaloides (L.) Kuntze
 ชื่อวงศ์ Taccaceae
 ชื่ออื่น ท้าวายม่อม หรือ ลิงจ๋อน (ลำปาง) ไม้เท้าฤๅษี (ภาคกลาง) สิงโตดำ (กรุงเทพฯ)
 บุกรอ (ตราด) จรดพระธรณี พญารากเดียว ไม้เท้ายายม่อม ประทุมราชา
ท้าวายม่อม ไม้ยืนต้นขนาดย่อม ต้นนี้ใช้ทำแปง ไม้ใช้รอก หัวคล้ายบุก ไม้คั้น มักจะเกิดที่น้ำเค็ม
หัว รสมัน สรรพคุณ ชูกำลัง มักจะใช้เป็นแปงทำขนม เป็นยาบำรุงร่างกายมากกว่า

ท้าวยายม่อม(ตัวผู้)

ชื่อวิทยาศาสตร์ Clerodendrum petasites (Lour.) S.Moore.

ชื่ออื่น จรดพระธรณี เท้ายายม่อมป่า พญารากเดียว

ท้าวยายม่อม (ปทุมราชา) เป็นท้าวยายม่อมตัวผู้

ท้าวยายม่อมตัวผู้จะเล็กกว่า ใบจะไม่ยาว ดอกสีขาว มีกลีบเลี้ยงสีแดง

ราก(ตัวผู้) รสจืดขึ้น สรรพคุณ ถอนพิษสัตว์กัดต่อย แก้พิษงู
แต่มีฤทธิ์อ่อน ไม่ค่อยนิยมใช้

ราก (ตัวเมีย) แก้ไข้พิษ ไข้หัว

ทิ้งถ่อน

ชื่อวิทยาศาสตร์ Albizia procera (Roxb.) Benth

ชื่อวงศ์ MIMOSACEAE

ชื่ออื่น ทิ้งถ่อน (ลำปาง) พระยาฉันทัน ส่วน
(เชียงใหม่) พญาช้างเผือก เซอะบ้อง (กาจนบุรี)

ทิ้งถ่อน (กลางใต้)

ทิ้งถ่อน(พญาช้างเผือก พญาฉันทัน) ไม้ยืนต้น
ขนาดกลาง

เปลือกต้น รสร้อนสุขุม สรรพคุณ เจริญอาหาร ขับผายลม บำรุงธาตุ แก้ธาตุพิการ
ราก แก่น รสขมร้อนเล็กน้อย สรรพคุณ แก้เจ็บแหว เจ็บหลัง เส้นตึง ท้องอืด
ใบ เผาไฟผสมกับน้ำยาสูบ ฉีดฆ่าตัวแมลงและตัวหนอนได้ ใบเหมือนจามจุรี

ทองปลิง

เป็นไม้เถาเลื้อย รากอวบ ใบเหมือนทองปลิง ยอดใบมีสีชมพูม่วง ฝนกับน้ำขาวขำว แก้เกี่ยวกับผื่นสำแลงและแก้สำแลงเมถุนหรือคัณถุน (เวลาเป็นไข้หรือป่วย)

เทพทาโร

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cinnamomum porrectum* (Roxb.) Kosterm.

ชื่อวงศ์ Lauraceae

ชื่ออื่น จวง จวงหอม (ภาคใต้) จะโคต้น จะโคหอม (ภาคเหนือ)
พลูต้นขาว (เชียงใหม่) มือแตกมะจิง (มลายู-ปัตตานี)
การบูร (หนองคาย)

เทพทาโร ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่

เปลือกต้น เนื้อไม้ รสหอมร้อน สรรพคุณ แก้ลมจุกเสียด แน่น เพ้อ แก้อาการปวดท้อง ขับผายลม บำรุงธาตุ ขับลมในลำไส้ และกระเพาะอาหาร รับประทานนานๆจะทำให้ไขข้อหรือเลือดแห้ง ทำให้ปวดข้อได้ ให้รับประทานเพื่อเป็นยาเท่านั้น

ทุเรียน

ชื่อวิทยาศาสตร์ Durio zibethinus Murray

ชื่อวงศ์ Bombacaceae

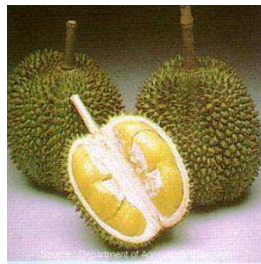
ชื่อสามัญ Durian

ทุเรียน ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

ราก รสฝาด สรรพคุณ คุมธาตุ แก้ก้องร่วง

เปลือกลูก รสฝาด สรรพคุณ คุมธาตุ สมานแผล แก้น้ำเหลืองเสียพุพอง แก้ฝีตานซาง กลิ่นของเปลือกลูกทุเรียน ขับไล่ตัวเรือดได้ เผาเป็นขี้เถ้า ละลายน้ำมันมะพร้าว ทาแก้คางทูม เนื้อในลูก มีธาตุกำมะถัน รับประทานมากๆทำให้เกิดความร้อนในร่างกาย แก้อโรคผิวหนัง และขับพยาธิไส้เดือนในท้องได้

ทองพันชั่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ Rhinacanthus nasutus (L.) Kurz

ชื่อวงศ์ ACANTHACEAE

ชื่อสามัญ White crane flower

ชื่ออื่น ทองคันชั่ง หญ้ามันไก่ หักปีก

ทองพันชั่ง ไม้พุ่มต้นเล็ก

ใบ รสเบื่อเย็น สรรพคุณ ดับพิษไข้ แก้ไข้ตัวร้อน

แก้พยาธิผิวหนัง ลดความดันโลหิต

ราก รสเมาเบื่อ สรรพคุณ แก้กกลากเกลื้อน ผื่นคัน และ

โรคผิวหนังที่เป็นน้ำเหลืองบางชนิด

ทองระอาหรือลั่นงูเห่า

ชื่อวิทยาศาสตร์ Barleria cristata Linn.
 ชื่อวงศ์ ACANTHACEAE
 ชื่อสามัญ Philippine violet
 ชื่ออื่น ทองระอา ชองระอา ซ้องระอา ลั่นงูเห่า
 เสลดพังพอนตัวผู้ (กรุงเทพฯ) คั่นซั้ง (ตาก) อังกาบ
 อังกาบเมือง (ไทย) ก้านซั้ง (พ่ายัพ)

ทองระอาหรือลั่นงูเห่า ไม้พุ่มขนาดเล็ก ชองระอาเป็นพญาปล้องทอง ใบจะเล็ก เป็นไม้เถา
 ใบ รสเย็นเบื่อ สรรพคุณ ตำกับสุรา พอกแก้ปวดฝี ถอนพิษปวดอักเสบ
 ราก รสเย็นเบื่อ สรรพคุณ ฝนกับสุรา ทาแก้พิษตะขาบ แมลงป่อง

ทองกลาง

ชื่อวิทยาศาสตร์ Erythrina variegata L.
 ชื่อวงศ์ LEGUMINOSAE
 ชื่อสามัญ Indian Coral Tree, Variegated Tiger's Claw
 ชื่ออื่น ปารีชาติ ปารีฉัตร ทองบ้าน ทองเผือก ทองกลางต่าง
 มังการา (ฮินดู)

ทองกลาง ไม้ยืนต้นขนาดกลาง มีหนามตลอดทั้งต้น
 ใบ เปลือกต้น รสฝืดเย็นเย็น สรรพคุณ แก้เสมหะ แก้ลมเป็นพิษ หยอดตาแก้ตาแดง
 ตาฝ้าฟางและตาแฉะ
 ราก รสเมาเย็นเย็น สรรพคุณ แก้พยาธิในท้อง แก้ตาฟาง แก้เสมหะ

ทองหลางใบมน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Erythrina suberosa* Roxb.

ชื่อวงศ์ PAPILIONACEAE

ชื่ออื่น ทอง ทองกี ทองแค ทองบก

ทองหลางใบมน(ทองหลางบก) ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ใบคล้ายใบถั่วพู

เปลือกต้น รสฝืดเหนียน สรรพคุณ แก้เสมหะ แก้ลม
แก้ก่อนนิ้วในไต

กระพี้ รสฝืดเหนียน สรรพคุณ แก้พิษฝี

แก่น รสฝืดเหนียน สรรพคุณ แก้ฝีในท้อง (วันโรค)

ใบ รสเบื่อเย็นเย็น สรรพคุณ ขับพยาธิไส้เดือน แก้ตัวร้อน แก้ริดสีดวง

ดอก รสขื่นเย็นเย็น สรรพคุณ ขับโลหิตระดู

ลูก(ฝัก) รสขม สรรพคุณ บำรุงน้ำดี

ราก รสฝืดเหนียน สรรพคุณ แก้พิษทั้งปวง

ทองหลางใบต่าง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Erythrina orientalis* (L) Murr. Var. *picta*

ชื่อวงศ์ LEGUMINOSAE

ชื่อสามัญ *Erythrina indica*.

ชื่ออื่น ทองบ้าน ทองหลางใบมนต่าง ทองหลางลาย ทองเผือก

ทองหลางดอกแดง ปารีชาติ

ทองหลางใบมนต่าง ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ใบตามเส้นเป็นสี่เหลี่ยม

แกมเขียว ใบเหมือนทองหลางใบมน

ใบสด รสเย็นเย็น สรรพคุณ แก้ไข้ตัวร้อน ดับพิษ

ใบแก่สด รมควันชี้ใต้ให้ตายหนึ่งชูปสุราปิดแผล

แก่นเนื้อร้ายตายลูกกลมบวมแดง (เนื้อเน่า)

ทองโหลง

ชื่อวิทยาศาสตร์ Erythrina Fuscса Lour. /
Erythrina glauca Willd.

ชื่อวงศ์ Leguminosae

ชื่อสามัญ Chekring, Coral Bean, Purple Coral-Tree,
Swamp

ชื่ออื่น ทองหลางน้ำ ทองโหลง ทองหลางบ้าน

ทองโหลง ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ไม้มีหนาม

ใบ เปลือกต้น รสฝืดเหนียวเย็น สรรพคุณ แก้ไข้
แก้ร้อนในกระหายน้ำ แก้โรคตา

เทียนเกล็ดหอย

ชื่อวิทยาศาสตร์ Plantago ovata Forssk./
P. ispaghula Roxburgh

ชื่อวงศ์ Plantaginaceae

ชื่อสามัญ เทียนเกล็ดหอย (Ispaghula seed)

เทียนเกล็ดหอย ไม้ต้นเล็ก ๆ

เมล็ด รสฝืดร้อนขมหอม สรรพคุณ แก้ลม
วิงเวียน หน้ามืด ตามัว แก้โลหิตจาง แก้เย็นชา
ปลายมือปลายเท้า

เทียนขม

เทียนขม ลักษณะไม่ปรากฏ เพราะส่งมาจากต่างประเทศ
 เมล็ด รสขม สรรพคุณ แก้ไข้ แก้ตีฬิการ แก้ครันเนื้อครันตัว นอนสะดุ้งผวา หลับ ๆ ตื่น ๆ
 เหมือนเทียนหลอด(เทียนหลอด) เทียนหลอดจะยาวกว่า

เทียนขาว

ชื่อวิทยาศาสตร์ Lawsonia inermis L.

ชื่อวงศ์ Lythraceae

ชื่อสามัญ Egyptian rivet, Henna tree

ชื่ออื่น กกขาว (ภาคอีสาน) เทียนไม้ (ภาคกลาง)

เทียนข้าวเปลือก เทียนไม้ เทียนยอม

โจยกะฮวยเฮียะ ฮวงกู่ย (จีน)

เทียนขาว ไม้ต้นเล็ก ๆ (ยี่หระ)

เมล็ด รสเผ็ดร้อนขม สรรพคุณ บำรุงกำลัง

ขับผายลม แก้เส้นศูนย์กลางท้องฬิการ

แก้ชีพจรอ่อนหรือฬิการ นอนสะดุ้งผวา

(โทษน้ำดี) แก้คลั่งเพ้อ

เทียนแดง

ชื่ออื่น กกกาว (ภาคอีสาน) เทียนไม้ (ภาคกลาง) เทียนข้าวเปลือก เทียนแดง เทียนข้อม โจย
กะฮวยเฮียะ ฮวงกู่ย (จีน)

ชื่อสามัญ Egyptian rivet, Henna tree

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Lawsonia inermis* L.

ชื่อวงศ์ Lythraceae

เทียนแดง ไม้ต้นเล็ก ๆ คล้ายผักชี

เมล็ด รสเผ็ดร้อนขมเล็กน้อย สรรพคุณ ขับเสมหะ แก้ลม แก่น้ำดีพิการ แก้ลมเสียดแทง
แก้คลื่นเหียนอาเจียน

เทียนดำ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Nigella sativa* / *Nigella glandulifera* Freyn.

ชื่อวงศ์ Ranunculaceae

เทียนดำ ไม้พุ่มขนาดย่อม เมล็ดจะเหลี่ยมๆ ไม่เหมือนงาดำ

เมล็ด รสเผ็ดขม สรรพคุณ ขับเสมหะให้ลงสู่คูถวาร ขับลมในลำไส้ แก้อาเจียน

บำรุงโลหิต

ใบและต้น รสจืดเผื่อน สรรพคุณ แก่นองใน (กามโรค)

เปลือกต้น รสจืดเผื่อน สรรพคุณ ขับระดูขาว

* เทียนดำหลวง เมล็ด บีบมดลูก/ราก แก้ประจำเดือนไม่ปกติ

เทียนตัน เทียนย้อมเล็บ,เทียนกิ่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ Lawsonia inermis L.

ชื่อวงศ์ Lythraceae

ชื่อสามัญ Henna

ชื่ออื่น เทียนขาว เทียนแดง เทียนไม้ (ภาคกลาง)

เทียนตัน หรือ เทียน ย้อมมือ ไม้พุ่ม

ใบ รสฝาด สรรพคุณ แก้เล็บถอด อักเสบซ้ำ

ยอดอ่อน รสฝาด สรรพคุณ แก้เด็กท้องร่วงได้ผลดีทุกระยะ

* ปัจจุบันนิยมเรียกเทียนกิ่ง

เทียนตากบ

ชื่อสามัญ CARAWAY KUMMEL

ชื่ออื่น เทียนตากบ หอมป้อม

เทียนตากบ ไม้ต้นเล็ก ๆ

เมล็ด รสเผ็ดร้อนขมหอม สรรพคุณ ขับลมในลำไส้

ให้ผายเรอ แก้กะเพาะอาหารพิการ แก้อาตุ

กำเริบ หย่อน พิการ

เทียนตาตักแตน

ชื่อวิทยาศาสตร์ Anethum graveolens Linn.

ชื่อวงศ์ Umbelliferae

ชื่ออื่น ผักชีลาว, มะแหลม

เทียนตาตักแตน รสขมเผ็ดร้อนเล็กน้อย สรรพคุณ บำรุงธาตุ
แก้เสมหะพิการ แก้กำเดา

เทียนเยาวพาลี

ชื่อวิทยาศาสตร์ Trachyspermum ammi (L.) Sprague

ชื่อวงศ์ Umbelliferae

เทียนเยาวพาลี คล้ายผักชี แต่โตกว่า

เมล็ด รสหวานกลิ่นหอม สรรพคุณ กระจายเสมหะ กระจายลมที่ล้นโครกครากอยู่ในท้อง
แก้จุกเสียด แก้ลมป่วนอยู่รอบขอบสะดือ แก้คลื่นเหียน อาเจียน

เทียนลวด เทียนหลอด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Foeniculum vulgare* Mill
subsp. *piperatum* (Ucr.) Beguinot / *Centraterum*
anthelminticum (Willd.) Kuntze

ชื่อวงศ์ Umbelliferae/Compositae

เทียนลวด ไม่ปรากฏลักษณะ เพราะสั่งมาจากต่างประเทศ

ราก รสร้อนขมหอม สรรพคุณ แก้น้ำดีพิการ

แก้กำเดา นอนสะดุ้งสะทกสะท้าน แก้ปวดท้อง ขับน้ำดีให้ตกลงได้

เทียนดอก

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Impatiens balsamina* L.

ชื่อวงศ์ BALSAMINACEAE

ชื่อสามัญ Garden Balsam

ชื่ออื่น เทียนดอก เทียนไทย เทียนสวน (ภาคกลาง)

เทียนดอก ไม้ต้นเล็กๆ นิยมใช้ดอกสีขาวทำยา

ใบ รสเย็น สรรพคุณ ตำพอกแก้ปวดนิ้วเท้า (แก้ท) เล็บขบ ถอนพิษปวดอักเสบ เอาเมล็ดมาตำหยอดในคอแก้ก้างปลาติดคอ เมล็ดจะไปกัดก้างปลาได้ แต่ห้ามไม่ให้ถูกพื้นเวลากลิ่น ไม้ได้ระบุขนาดที่ใช้

ไทรกร่าง

ชื่อสามัญ Banyan Tree

ชื่อวิทยาศาสตร์ Ficus annlata

ชื่อวงศ์ MORACEAE

ไทรกร่าง ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่

เปลือกต้น รสฝาด สรรพคุณ ต้มชะล้างบาดแผล สมานแผล

ไทรใหญ่

ไทรใหญ่ ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่

เปลือกต้น รสฝาด สรรพคุณ สมานแผล

แพทย์แผนไทย
วัดจันทบุรี

ไทรย้อย

ไทรย้อย ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่

รากอากาศ รสจืด สรรพคุณ ขับปัสสาวะ แก้กระษัยไตพิการ บำรุงน้ำนม
แก้ปัสสาวะมีสีต่างๆ

ทำม้ง แมงดา, ต้นแมางดา

ทำม้ง ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่

เปลือกต้น รสร้อนหอมฉุน สรรพคุณ ขับผายลม แก้ท้องขึ้นอืดเฟ้อ บำรุงธาตุ แก้จุกเสียด
ต้องเอาไปย่างให้สุกก่อนเอาไปตำเป็นน้ำพริกแมางดา จะไม่ขม รับประทานได้

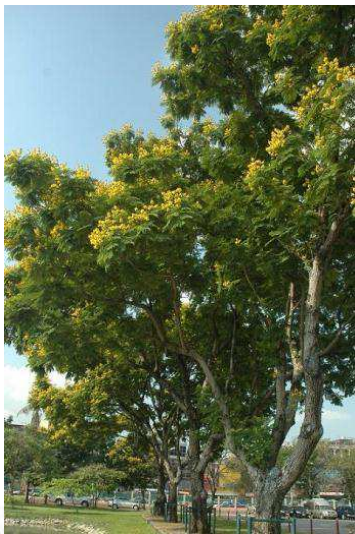
ธรณีสาร

ชื่อวิทยาศาสตร์ Phyllanthus pulcher Wall. ex Müll.Arg.
 ชื่อวงศ์ EUPHORBIACEAE
 ชื่ออื่น ก้างปลาตีน ดอกใต้ใบ(นครศรีธรรมราช) คดทราย
 (สงขลา) ก้างปลาแดง ครีบบยอด(สุราษฎร์ธานี) ก้างปลา
 (นราธิวาส)

ธรณีสาร เป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก

ราก รสจืดเย็น สรรพคุณ แก้ไข้ตัวร้อน แก้พิษตานซางเด็ก ทั้งต้นลดความดันโลหิต

นนทรี

ชื่อวิทยาศาสตร์ Peltophorum pterocarpum (DC.) K.Heyne
 ชื่อวงศ์ CAESALPINIACEAE

นนทรี ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ช่อดอกตั้ง ต้นสีน้ำตาลดำ

เปลือกต้น รสฝาด สรรพคุณ ขับโลหิต กล่อมเสมหะ และโลหิต แก้ท้องร่วง ขับพยาธิ

นมควาย

ชื่อวิทยาศาสตร์ Uvaria hahinii sincl.

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่ออื่น บุงหาใหญ่ (เหนือ) นมควาย (ใต้)

นมแมวป่า (เชียงใหม่) ทำลิง (ตะวันออกเฉียงเหนือ)

ติงตัง (นครราชสีมา) ตีนตั่งเครือ (ศรีสะเกษ อุบล)

พิพวน (อุตรธานี) สีม่วน (ชัยภูมิ) หมากผีผวน

นมควาย เป็นไม้เถาแข็ง ดอกมีสีแดง

ราก เนื้อไม้ รสฝาดเปรี้ยว สรรพคุณ แก้กระษัย แก้เบาเหลืองเบาแดง

ใบ นำมาแก้เลือดคั่งขึ้น (เลือดเสียของหญิงหลังคลอดที่ไม่ออกทางช่องคลอดแล้วจะคั่งขึ้นหัวใจ

ถ้าแก้ไม่ทันจะเสียชีวิตได้)

นมนาง

ชื่อวิทยาศาสตร์ Xantolis cambodiana (Pierre ex Dubarb) P.Royen

ชื่อวงศ์ Sapotaceae

ชื่ออื่น นมนาง (ลำปาง) ตานนม

นมนาง หรือนมสาว ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

เปลือกต้น รสเย็นเอียน สรรพคุณ บำรุงน้ำนม

เนื้อไม้และราก รสเย็น สรรพคุณ ระวังความร้อน แก้ไข้พิษ แก้ไข้หัวหด สุกใส ดำแดง

ราก รสเย็น สรรพคุณ แก้คลื่นเหียนอาเจียน แก้เจ็บหลังเจ็บเอว

ใบ รสเย็น สรรพคุณ ตำผสมน้ำหรือพ่น แก้ร้อนภายใน

ลูก รสเย็น สรรพคุณ ต้มเอาน้ำรับประทานและอาบ แก้ซาง แก้เด็กตัวร้อน

นมช้าง

ชื่อวิทยาศาสตร์ Uvaria cordata (Dunal) Alston

ชื่อวงศ์ Annonaceae

ชื่ออื่น นมจ้าว(คนเมือง)

เถา เอาเถาไปตอง เอาต้นกับเปลือกไปตอง เอารากไปตอง พวกนี้เข้ายาตองครับ เป็นยา
แก้เจ็บหลัง เจ็บเส้นเอ็น

นางแย้ม

ชื่อวิทยาศาสตร์ Clerodendrum chinense (Osbeck) Mabb.

ชื่อวงศ์ Labiatae

ชื่อสามัญ Glory Bower

ชื่ออื่น ปั้งหอม

นางแย้ม ไม้พุ่ม

ราก รสเย็น สรรพคุณ แก้พิษฝีมายใน ขับปัสสาวะ แก้โรคลำไส้ แก้กระษัย ไตพิการ

หนาดดำ

หนาดดำ ไม้ต้นเล็ก ๆ

ราก รสจืด สรรพคุณ ขับปัสสาวะ แก้นิว แก้ไตพิการ

หนาดใหญ่

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Blumea balsamifera* (L.) DC.

ชื่อวงศ์ ASTERACEAE

ชื่อสามัญ Ngai Camphor

ชื่ออื่น หนาดใหญ่(ภาคกลาง) หนาดหลวง(ภาคเหนือ) พิมเสน จะบอ(มลายู) คำพอง

หนาดใหญ่ ไม้ยืนต้นล้มลุก

ใบ รสเมาฉุนเล็กน้อย สรรพคุณ แก้จุกเสียด แน่นเฟ้อ ขับผายลม แก้ปวดท้อง ขับเหงื่อ ขับเสมหะ มวนเป็นบุหรี่ยสูบ แก่ริดสีดวงจมูก ดับกลิ่นคาวหลังคลอดบุตร (ใช้ใบหนาดใหญ่ เวลาอบไอน้ำ) ต้นแก่จัดจะออกผล

หนามพรม หนามแดง, มะจั่ว

ชื่ออื่น พรม (ภาคกลาง) ชี้แฮด (ภาคเหนือ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Carissa cochinchinensis* Pierre.

ชื่อวงศ์ APOCYNACEAE

หนามพรม ไม้ยืนต้นขนาดย่อม มี ๒ ชนิด คือ พรมป่าและพรมบ้าน

แก่น รสเฝื่อนมันขมฝาดเล็กน้อย สรรพคุณ บำรุงไขมัน บำรุงกำลัง บำรุงร่างกาย

นุ่น

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ceiba pentandra* (L.) Gaertn.

ชื่อวงศ์ Bombacaceae

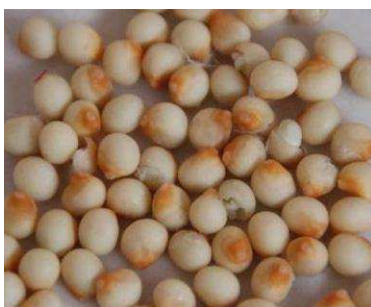
ชื่อสามัญ White silk cotton tree

ชื่ออื่น จ้าว จั้วน้อย จั้วสร้อย จั้วสาย (เหนือ)

นุ่น ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

เปลือกต้น รสเฝื่อนเย็น สรรพคุณ แก้ไข้ แก้ร้อนใน ใช้ร่วมกับเหง้าตะไคร้

เมล็ด รสเฝื่อนมัน สรรพคุณ ระบายท้อง ขับปัสสาวะ คั้นเอาน้ำมันทำน้ำมันใส่ผม

เนระพูลี

ชื่อวิทยาศาสตร์ Tacca chantrieri Andre

ชื่อวงศ์ TACCACEAE

ชื่อสามัญ Bat flower

ชื่ออื่น ว่านหัวพา(จันทบุรี) ติงหว่า(ภาคเหนือ) ตีปลาซ่อน(ตราด)

เนระพูลีไทย(ภาคกลาง) มังกรดำ ค้างคาวดำ นิลพูลี(กรุงเทพฯ)

ม้าถอนหลัก ว่านพังพอน (ยะลา)

เนระพูลี ไม้จำพวกเฟิร์นและผักกูด

ต้น รสฝาดเย็น สรรพคุณ แก้บิด มูกเลือด แก้ท้องเสีย (ใช้รากสด) แก้ปวดบ่ง
แก้ไข้เหนือ แก้ไข้พิษ แก้ไข้กาฬ

เหง้า รสฝาดเย็น สรรพคุณ แก้อาตุพิการ แก้ปอดพิการ แก้ลมสันนิบาต ๗ จำพวก
ดับพิษไข้ แก้กอเปื่อย ลื่นเปื่อย แก้ไอ แก้ซางเด็ก

ต้นและเหง้า สรรพคุณรวมกัน

รากอากาศของเนระพูลี สรรพคุณ คล้ายกับเหง้า

แก้พิษแมลงสัตว์กัดต่อย

น้อยหน่า

ชื่อวิทยาศาสตร์ Annona squamosa L.

ชื่อวงศ์ Annonaceae

ชื่อสามัญ Sugar Apple

ชื่ออื่น น้อยแน่ มะนอแน่ หมักเขียบ

น้อยหน่า ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

ใบ รสเมาเบื่อ สรรพคุณ ฆ่าเชื้อโรค ขับตัวกมิชาติในลำไส้ (พยาธิไส้เดือน)

โขลกปน พอกแก้ฟกช้ำ ฆ่าพยาธิผิวหนังกลากเกลื้อน

เปลือกต้น รสฝาด สรรพคุณ สมานแผล ปิดธาตุ

เปลือกลูก รสฝาด สรรพคุณ ฝนกับสุราทาแก้พิษงูกัด(แก้ได้แต่ไม่มาก)

ราก รสขมเย็น สรรพคุณ ระบายท้อง

น้อยโหน่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Annona reticulata* L.
 ชื่อวงศ์ ANNONACEAE
 ชื่อสามัญ Sugar apple , Castard apple
 ชื่ออื่น หอนอนลาว(อุบลราชธานี) เร็งนา(กระเหรี่ยง-กาญจนบุรี) มะเนียงแห้ง มะโหน่ง(ภาคเหนือ) มะตาก (แพร่) น้อยหนั่ง(ภาคใต้)
 น้อยโหน่ง ไม้ยืนต้นขนาดย่อม

ใบ รสเปรี้ยวอม สรรพคุณ ตำพอกแก้ฟกบวม ฆ่าพยาธิผิวหนัง
 ผลดิบ รสฝาด สรรพคุณ แก้ท้องร่วง บิด ขับตัวกิมิชาติ (พยาธิไส้เดือนในท้อง).

เนียมอ้ม

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Chloranthus inconspicuous* Sw.
 ชื่อวงศ์ CHLORANTHACEAE
 ชื่ออื่น เนียม ฝอยฝา(กรุงเทพฯ) ราม(ปัตตานี) ตานม่วง(เชียงใหม่) กระตูกกบ(สุราษฎร์ธานี) กกฟ้า เล้งมั่ง(จีน)
 เนียม ไม้ต้นเล็ก ๆ

ใบ รสหอมฉุน สรรพคุณ ทำยานัตถ์ แก้หวัดคัดจมูก บำรุงหัวใจ ดับกลิ่นตัว

ลูกบิต หรือ ปอบิต

ลูกบิต หรือ ปอบิต ไม้พุ่มขนาดย่อม

ผล รสฝาด สรรพคุณ แก้บิต แก้บวมเป่ง แก้เสมหะพิการ ตำพอกแก้ปวดเคล็ดบวม เปลือก ต้นราก รสฝาด สรรพคุณ แก้ท้องร่วง บำรุงธาตุ

บุนนาค

ชื่อวิทยาศาสตร์ Mesua Ferrea

ชื่อวงศ์ GUTTIFERAE

ชื่อสามัญ Ironwood

ชื่ออื่น Indian Rose, Chestnut, บุนนาค

ลักษณะ ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ เรือนยอดเป็นพุ่มทึบ ไม้ผลัดใบ ใบ เป็นใบเดี่ยว แผ่นใบหนา รูปหอกหรือรูปขอบขนานแกมรูปหอก ปลายใบเรียวแหลม โคนใบสอบ ผิวใบเรียบเกลี้ยง ท้องใบมีคราบขาวปกคลุม ดอก เป็นดอกเดี่ยว หรือเกิดเป็นกระจุกตามง่ามใบ กลีบดอกสีขาวจนถึงสีเหลืองอ่อน ออกดอกระหว่างช่วงฤดูร้อนถึงฤดูฝน ผล รูปไข่ ส่วนปลายโค้งแหลม โดยยังมีส่วนกลีบรองดอกขยายใหญ่ขึ้นติดอยู่ ภายในมีเมล็ด ๑-๒ เมล็ด

บุนนาค ไม้ยืนต้นขนาดกลาง มี ๒ ชนิด คือ บุนนาคบ้าน และบุนนาคป่า นิยมใช้บุนนาคป่า

ซึ่งมีสรรพคุณดีกว่า บุนนาคบ้าน ดอกใหญ่ / บุนนาคป่า(นาคบุตร) ดอกเล็ก

ใบ รสฝาด สรรพคุณ ใช้รักษาแผลสด ช่วยสมานแผล

เปลือกต้น รสฝาดร้อนเล็กน้อย สรรพคุณ กระจายหนอง

กระพี้ รสขื่น สรรพคุณ แก้เสมหะในลำคอ

แก่น รสขื่น สรรพคุณ แก้เลือดออกตามไรฟัน

ราก รสร้อน สรรพคุณ ขับลมในลำไส้

ดอก รสหอมเย็น สรรพคุณ บำรุงโลหิต บำรุงผิวกายให้สดชื่น แก้ร้อนในกระสับกระส่าย ชูกำลัง แก้ลมกองละเอียด หน้ามืดวิงเวียนใจสั่น อ่อนเพลีย ใจหวิว

เบญจกานี

ชื่อวิทยาศาสตร์ Polyscias scutellaria Fosberg

ชื่อวงศ์ ARALIACEAE

ชื่อสามัญ ครุฑกระพวง

ชื่ออื่น ครุฑกระพวง, เกี๊ยตปลากะโห้, เบญจกานี (กรุงเทพฯ)

เบญจกานี ลูกเบญจกานี เป็นยางไม้เกิดจากต้นเบญจกานี (ลักษณะเป็นลูกกลม ๆ มีหนาม) เกิดจากต้นไม้ชนิดหนึ่ง เป็นสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ มีแมลงเจาะเข้าไปทำรังข้างใน ยางจะออกมาหุ้ม เมื่อแมลงแก่จะเจาะรูเพื่อออกมาข้างนอก ลูกเบญจกานีจึงมีรู
ผล รสฝาดจัด สรรพคุณ แก้ท้องร่วง บิด ปวดเบ่ง แก้อาเจียน สมานแผล

เบญจมาศบ้าน

ชื่อวิทยาศาสตร์ Wedelia var. scaberrima . DC.

ชื่อวงศ์ COMPOSITAE

ชื่อสามัญ เบญจมาศ

ชื่ออื่น เบญจมาศ (กรุงเทพฯ)

เบญจมาศบ้าน (เก๊กฮวย) ไม้ดอกต้นเล็ก หมอไม้นิยมทำยา ดอกคล้ายเก๊กฮวย ดอกสดไม่หอม จะหอมเวลาดอกแห้ง ใช้เป็นไม้ประดับ

ดอก รสหอมเย็น สรรพคุณ ทำยาหอมชูกำลัง แก้ไข้ แก้ร้อนในกระหายน้ำ

ไบเงิน

ไบเงิน ไม้พุ่มขนาดย่อม

ใบ รสเย็น สรรพคุณ ดับพิษ แก้ไข้พิษร้อน ล้อมดับดับพิษ

ไบทอง

ไบทอง ไม้พุ่มต้นเล็ก

ใบ รสเย็น สรรพคุณ ดับพิษ แก้ไข้พิษร้อน ล้อมดับดับพิษ

ไบนาค

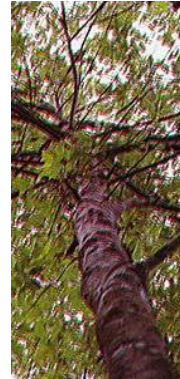

ไบนาค ไม้พุ่มขนาดย่อม ท้องใบจะมีสีม่วง

ใบ รสเย็น สรรพคุณ ดับพิษ แก้ไข้พิษร้อน ล้อมดับดับพิษ

ประดงเลือด

ประดงเลือด หรือ ประดงไฟ ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

เนื้อไม้ รสเย็นฝืดเมาเล็กน้อย สรรพคุณ แก้เม็ดประดงผื่นคันออกแดงทั้งตัว
แก้ปวดแสบปวดร้อน มีน้ำเหลืองไหล บำรุงเลือดได้ดีกว่าฝาง

ประดู่ขาว

ประดู่ขาว หรือ สะตือ ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่

ใช้ทั้ง ๕ รสฝาดเย็น สรรพคุณ แก้ไข้หัดสุกใส ดำแดง เหือด และพิษฝีดาษ แก้ท้องร่วง
แก้ปวดอักเสบเนื่องจากพิษไข้หัว (หัด สุกใส ดำแดง)

ประดู่ลาย

ประดู่ลาย ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่ แก่นไม้จะมีลาย

เปลือกต้น รสฝาด สรรพคุณ ต้มเอาน้ำอม แก้ปากเปื่อย ปากแตก

ยางสด รสฝาด สรรพคุณ มาแก้ปากเปื่อย

เนื้อไม้ และแก่น รสฝาดหวาน สรรพคุณ บำรุงโลหิต คุมธาตุ กล่อมโลหิต ระวังบเสมหะ

ประดู่ส้ม

ประดู่ส้ม ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่

แก่น เนื้อไม้ รสขมหวาน สรรพคุณ แก้ไอเพื่อกำเดาและโลหิต

ประดู่เสน

ประดู่เสน ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่

แก่น สีแดง รสขมหวาน สรรพคุณ แก้คุดทะราด แก้ไข้เพื่อเสมหะ โลหิต และกำเดา
 ปุ่ม รสฝาดขมเบื่อ สรรพคุณ ต้มเอาไอร่มทวาร แก้วริดสีดวงทวาร

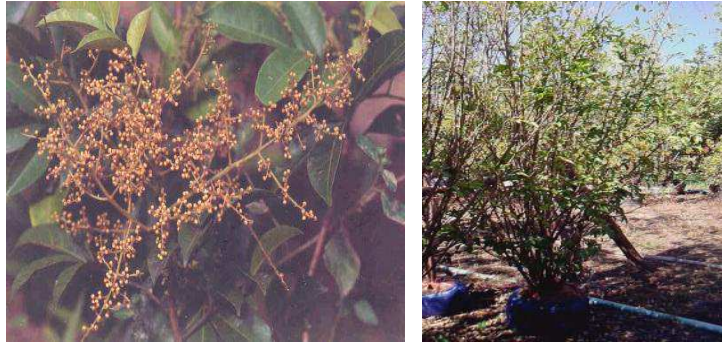
ประทัดจีน

ประทัดจีน หรือประทัดใหญ่ ไม้พุ่มขนาดย่อม

ราก รสขมจืด สรรพคุณ แก้ไข้ทุกชนิด ไข้จับสั่น ชับน้ำลาย เจริญอาหาร

ประยงค์ป่า

ประยงค์ป่า ไม้พุ่มขนาดย่อม ใบคล้ายใบแก้ว ดอกไม้ออกเป็นช่อ
 ราก รสฝาดขื่น สรรพคุณ ถอนเสมหะ แก้พิษทั้งปวง แก้หอบ แก้ไอ

ประยงค์บ้าน

ประยงค์บ้าน หรือ หอมไกล ไม้พุ่มขนาดย่อม ต้นค่อนข้างใหญ่
 ราก เปลือกต้น รสเบื่อเอียน สรรพคุณ ถอนพิษยาเบื่อเมา ทำให้อาเจียน

ปรู

ปรู ไม้ยืนต้นขนาดย่อมถึงกลาง ปกติแก่นจะมีสีเหลืองอ่อน
 เปลือกต้น รสฝาด สรรพคุณ แก้หืด ไอ แก้ก้องร่วน ปิดธาตุ
 เนื้อไม้ รสฝาดเผื่อน สรรพคุณ แก่ริดสีดวงลำไส้ และทวารหนัก
 แก่น รสจืดเผื่อน สรรพคุณ แก่น้ำเหลือง บำรุงกำลัง
 ผล รสร้อนเบื่อ สรรพคุณ บำรุงธาตุ แก้จุกเสียด ขับพยาธิ

โปรง

โปรง ไม้ล้มลุกน้ำเค็มยืนต้นขนาดกลาง เป็นไม้ป่าชายเลน มักจะขึ้นริมคลอง
เปลือกต้น รสฝาดจัดเผื่อนเล็กน้อย สรรพคุณ แก้ท้องร่วง แก้อาเจียน คุมอาจณ
แก้เสมหะ และโลหิต สมานแผล

โปรงฟ้า

โปรงฟ้า ไม้พุ่มขนาดย่อม
ใบ มีรสหอม เผ็ดร้อนเล็กน้อย สรรพคุณ ชุ่มคอ ไข้ดงบุรีได้ แก้ไอ แก้แพ้อากาศ คัดจมูก
แก้ตาฝ้าฟาง ตามัว หากรับประทานมากเกินไปจะกัดเหงือกได้ ไม่ควรรับประทานทุกวัน
สามารถใช้แก้ไข้ร่วมกันอัคคีทวารได้
ราก รสเผื่อนเย็น สรรพคุณ แก้วัณโรค แก้ตาฝ้าฟาง ตามัว

ปลาไหลเผือก

ปลาไหลเผือก ไม้พุ่มขนาดย่อม
ราก รสขมเบื่อเมาเล็กน้อย สรรพคุณ ตัดไข้ทุกชนิด แก้วัณโรค ถ่ายพิษฝึในท้องและ
ถ่ายพิษต่าง ๆ

เปล้าใหญ่

เปล้าใหญ่ ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่

ใบ รสร้อนเมาเอียน สรรพคุณ บำรุงธาตุ

เปลือกต้น และกระพี้ รสร้อนเมาเอียน สรรพคุณ แก้เลือดร้อน

ผล รสร้อนเมาเอียน สรรพคุณ ขับโลหิตในเรือนไฟ ขับน้ำคาวปลา

เนื้อไม้ รสร้อนเมาเอียน สรรพคุณ ขับเลือด ขับหนองให้ตก ขับพยาธิไส้เดือน

ราก รสร้อนเมาเอียน สรรพคุณ ขับผายลม

* มักจะใช้รากเป็นส่วนใหญ่ มักจะเข้ายาอัมพฤกษ์ อัมพาท

* ถ้าใช้เข้ายา จะใช้รากเปล้าทั้งสอง

* เปล้ามีหลายสายพันธุ์ เปล้าใหญ่ ฐานใบ เป็นสะโพกมุมกว้าง เปล้าน้อย ฐานใบแคบเว้า

เปล้าใหญ่ใบแก่จะเป็นสีส้ม เปล้าน้อยใบจะเป็นสีเหลือง

เปล้าน้อย

เปล้าน้อย ไม้ยืนต้นขนาดย่อม ใบเรียวยาว สีเขียวเข้ม

เปลือกต้น รสร้อน สรรพคุณ ทำให้อาหารงวด ช่วยย่อยอาหาร

ใบ รสร้อน สรรพคุณ แก้คันตามตัว รักษาโรคกระเพาะอาหาร

ผล รสร้อน สรรพคุณ ขับหนองให้กระจายไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่

ราก รสร้อน สรรพคุณ แก้ลมขึ้นเบื้องบนให้เป็นปกติ

เนื้อไม้ รสร้อน สรรพคุณ ขับโลหิต แก้ไข้ใน

เปล้าน้ำเงิน

เปล้าน้ำเงิน ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

เปลือกต้น เนื้อไม้ แก่น รสขมเย็น สรรพคุณ บำรุงโลหิตสตรีให้สมบูรณ์
ลูก ราก รสขมเย็น สรรพคุณ แก้ไข้ แก้ร้อนในกระหายน้ำ

ปีป กาสลอง กิ่งกลางดง

ปีป ไม้ยืนต้นขนาดย่อมถึงกลาง

ดอก รสเผือกกลิ่นหอม สรรพคุณ ตากแห้งผสมบุหรี่ยูบ แก้ริดสีดวงจมูก
ราก รสเผือก สรรพคุณ บำรุงปอด แก้อาการไอ หอบเหนื่อย แก้วลมโรค และปอดพิการ

ฝรั่ง (ฝรั่งป่า หรือ บักสีดา)

ฝรั่ง ไม้ยืนต้นขนาดย่อม ชื่ออื่น ฝรั่งมะลิอ่อน ฝรั่งขี้นก ฝรั่งแก้ว สรรพคุณ เหมือนกัน จริงๆ
จะใช้ฝรั่งขี้นก เป็นลูกเล็กๆ มีทั้งลูกแบบเนื้อสีแดงและสีขาว ใช้ฝรั่งป่าก็ได้ จะมีสรรพคุณ
แก่น้ำเหลือง
ใช้ทั้ง ๕ รสฝาด สรรพคุณ ดูดน้ำเหลือง น้ำหนอง ถอนพิษบาดแผล
ยอดอ่อน รสฝาด สรรพคุณ ปิ้งให้กรอบต้มรับประทาน แก้อาการท้องร่วง บิด แก้อาการปวด
แก้เสมหะพิการ
ใบสด รสฝาด สรรพคุณ เคี้ยวอม ดับกลิ่นสุรา
ลูกสุก รสหวาน สรรพคุณ ระบายท้อง กล่อมอาเจม ดูกลิ้นเหม็น วางบนหีบศพ
ดับกลิ่นเหม็น

ฝางส้ม

ฝางส้ม ไม้ยืนต้นขนาดกลาง เนื้อไม้เป็นสีขาว
เนื้อไม้สีส้ม รสฝาดติดเปรี้ยว สรรพคุณ ขับฟอกโลหิต

ฝางเสน

ฝางเสน ไม้ยืนต้นขนาดกลาง เนื้อไม้สีแดงและเหลือง ฝางส้มสีจางกว่า
แก่น รสขมขื่นฝาด สรรพคุณ แก้ก้องร่วง แก้กษัตริการ แก่ร้อน แก่โลหิตออกทางทวารหนัก
แก้กำเดา แก้เสมหะ
* บำรุงเลือด ไม่ควรใช้เป็นยาเดี่ยว

ฝ้ายขาว

ฝ้ายขาว ไม้พุ่มขนาดย่อม
เปลือกกราก รสขื่นเอียน สรรพคุณ ขับโลหิตระดูสตรี ปีบมดลูก รับประทานมาก ๆ
อาจแห้งได้

ฝ้ายแดง

ฝ้ายแดง ไม้พุ่ม

ใบ รสเย็นเบื่อ สรรพคุณ แก้ไอ ขับเหงื่อ แก้พิษตานซางเด็ก

ฝ้ายเทศ หรือ ลำลี

ฝ้ายเทศ หรือ ลำลี ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

เมล็ด รสเมาเบื่อ สรรพคุณ แก้หนองใน (กามโรค) ขับหนองให้แห้ง

ต้นฝิ่น

ต้นฝิ่น ไม้ต้นเล็ก ๆ คล้ายต้นมะเขือ

ยาง เคี้ยวให้สุก รสเมาเบื่อ สรรพคุณ แก้บิดเรื้อรัง แก้ลงแดง ทำให้อนหลับ

ทาแก้เจ็บปวด ทาหัวริดสีดวงทวาร

ขี้ยาฝิ่น รสเมาเบื่อ สรรพคุณ แก้บิด มูกเลือด ลงแดง แก้ปวดบ่ง แก้ไอ

ทำให้อนหลับ

ฝิ่นต้น

ฝิ่นต้น ไม้พุ่มขนาดย่อม ใบคล้ายใบมะละกอ

เปลือกต้น รสฝาดเมา สรรพคุณ คุมธาตุ แก้ก้องร่วง แก้อาเจียน แก้กังแดง แก้ววดแบ่ง
แก้ววดเมื่อยตามร่างกาย

ฝีมอบ(พญารากดำ)

ฝีมอบ ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่

ใบ รสฝืดเย็น สรรพคุณ ตำพอกฝี แก้ววดอักเสบ ถอนพิษ

เนื้อไม้ รสขม สรรพคุณ ฝนกับน้ำปูนใส เคลื่อนหัวฝี รับประทานยาแก้วิธโรคปอดและ
ลำไส้

พญารากดำ (ฝีมอบ)

พญารากดำ ไม้ยืนต้นขนาดกลางใหญ่

เนื้อไม้ ยาง รสขมน้อย สรรพคุณ แก้ววดเมื่อยตามร่างกาย แก้วเจ็บแหว เจ็บหลัง

แก้วกระษัย ไตพิการ แก้วปัสสาวะพิการ

ดอก รสขมเย็น สรรพคุณ แก้วใช้เพื่อโลหิต แก้วใช้ตัวร้อน ไข้เหนือ

ราก รสร้อนเล็กน้อย สรรพคุณ ขับผายลม

พะวา

พะวา คล้ายต้นชะมวง ลูกคล้ายมังคุด ลูกพะวาจะเปรี้ยวกว่าลูกชะมวง ไม้พะวาส่วนมากจะเอาไปทำ
 ต้ามจอบ ต้ามเสียม แข็งและทนทาน ใช้ราก รสเปรี้ยว แก้ไข้สูง เช่น ไข้ป่า ไข้มาลาเรีย

พญาไก่เถื่อน หรือ มะเฟืองป่า

พญาไก่เถื่อน หรือ มะเฟืองป่า (ขี้ฮ้าย) ไม้ยืนต้นขนาดกลาง
 เนื้อไม้ ราก รสเย็น สรรพคุณ ดับพิษร้อน อ่อนพิษไข้กลับ แก้พิษอักเสบ ฝนทาแก้พิษร้อน
 แก้ฟกบวม แก้ปวดเมื่อยตามร่างกาย
 เปลือกต้น รสฝาด สรรพคุณ กลุ่มอาการ แก้ท้องร่วง แก้บิดเรื้อรัง แก้ปวดแบ่ง
 ชะล้างบาดแผล ห้ามเลือดบาดแผล แก้ลงแดง

พญา

พญา ไม้ยืนต้นขนาดกลาง
 เนื้อไม้ รสขมเย็น สรรพคุณ แก้ไข้ แก้กระษัย แก้โลหิต แก้ผอมแห้ง ดับพิษร้อน

พญารากขาว (โคลงเคลง)

พญารากขาว (โคลงเคลง) ไม้พุ่มขนาดย่อม

โคลงเคลงตัวเมีย ใบมีขน รากขาว โคลงเคลงมีขน หรือพญารากขาว รากเปลือกจะมีสีเหลืองๆ ลอกได้ พอเอาเปลือกออกจะมีสีขาว ต้นใหญ่ รากรสฝาดหวาน บำรุงร่างกาย ใบเล็ก ป้อม นุ่ม หนา ผิวต้นที่ล่อนๆมีสีขาว ใช้รักษาเบาหวาน แก้อ่อนแรงดี เบาหวานขึ้นตา ทำให้ร่างกายแข็งแรงแต่ไม่ได้รับการรักษาเบาหวานโดยตรง

ตัวผู้ รากไม่ค่อยขาว โคลงเคลงไม่มีขน ใบเกลี้ยง ใบบาง สาก ไม่มีขนที่ใบ รากมีสีแดงๆ ราก รสขม สรรพคุณ บำรุงธาตุ เจริญอาหาร แก้อ่อนเพลีย กินเป็นยาชูกำลังพื้นใช้

พญาปล้องทอง

พญาปล้องทอง ไม้เถาเนื้อแข็งคล้ายปล้องอ้อย

ต้น รสจืดเย็น สรรพคุณ ถอนพิษไข้ พิษกาฬ แก้อ่อนใน ถอนพิษยาเบื่อเมา

พญามูติ

พญามูติ ไม้ล้มลุก ขึ้นเป็นพุ่มอยู่ตามท้องนาชุ่มชื้น

ใช้ทั้งต้น รสร้อน สรรพคุณ บำรุงธาตุ เจริญอาหาร ขับลมในลำไส้ แก้ท้องขึ้นอืดเฟ้อ
แก้ท้องร่วง

พญารากเดียว

พญารากเดียว

ราก รสจืด สรรพคุณ แก้ไข้ ลดความร้อน ปั้นเป็นแป้งใช้เป็นเครื่องประทินผิว

พลับพลึง

พลับพลึง ไม้กอยืนต้นเดี่ยว ๆ

ใบ รสเอียน สรรพคุณ ทำให้อาเจียนเป็นเสมหะ ใช้ประคบแก้ไข้และเคล็ดยอก ลนไฟให้
ตายหนึ่ง พันตามอวัยวะที่เคล็ดยอก ทำบวม แผลง ถอนพิษได้

พลองเหมือด

พลองเหมือด ตระกูลพลอง เป็นไม้ริมทะเล
 ราก ผสมกับสมุนไพรอื่น ต้มน้ำดื่ม สรรพคุณ แก้ประตง (อาการโรคผิวหนัง เป็นเม็ดขึ้น
 คล้ายผด คันมาก มักมีไข้ร่วมด้วย)
 ต้น ผสมกับแก่นพลับพลากไม้ลาย หรือ มะลายู มีลูกเป็นพวงๆ ต้นกำแพงเจ็ดชั้น ต้นสบูขาว
 แก่นจำปา แก่นโมกหลวง ต้มน้ำดื่ม สรรพคุณ แก้หืด
 ต้นและใบ ต้มน้ำดื่มครั้งละ ๑ แก้ว วันละ ๒ ครั้ง หลังอาหารเข้าเย็น แก้ปัสสาวะขัด

พิกุล

พิกุล ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่
 เปลือกต้น รสฝาด สรรพคุณ ท้าแมงกินฟัน
 กระพี้ รสเมาเบื่อ สรรพคุณ แก้เกลื้อน
 แก่น รสขมเผื่อน สรรพคุณ บำรุงโลหิต
 ใบ รสเมาเบื่อฝาด สรรพคุณ ฆ่าเชื้อกามโรค
 ดอก รสฝาดกลิ่นหอม สรรพคุณ แก้ลม บำรุงโลหิต
 ราก รสขม สรรพคุณ บำรุงโลหิต แก้เสมหะ

พืลังกาสา(รามใหญ่)

พืลังกาสา(ต้นรามใหญ่) ไม้ยืนต้นขนาดย่อม

ต้น รสเมา สรรพคุณ แก้โรคเรื้อน โรคผิวหนัง

ใบ รสร้อน สรรพคุณ แก้ตับพิการ แก้ไขมันสะสมในตับ ใบผสมตำรับยาแก้ริดสีดวง

ดอก รสขมเมา สรรพคุณ ข่าเชื้อโรค

ลูก รสฝาดสุขุม สรรพคุณ แก้ท้องเสีย

ราก รสเมา สรรพคุณ แก้กามโรค และหนองใน ถอนพิษทำให้ฟื้นเร็ว

พริกป่า

พริกป่า ไม้พุ่มขนาดเล็ก มีลูกเป็นฝัก

ราก รสเย็น สรรพคุณ ตับพิษไข้ แก้อ่อน แก่ลม

พิมเสนตัน

พิมเสนตัน ไม้พุ่มขนาดย่อม เป็นไม้เลื้อย จะหอมถ้าแห้งแล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นยาเดี่ยว

ใบ รสเย็นหอม สรรพคุณ แก้ลม บำรุงหัวใจ แก้ไข้ตัวร้อน ถอนพิษไข้

พุงดอ

พุงดอ ไม้พุ่มต้นอ่อน

สรรพคุณ กระทบพิษแก้ร้อนใน แก้ไข้ แก้ประดง ผื่นคัน ฝนกับน้ำสุกหรือน้ำปูนใส ทาแก้คันตะบวม

พุดตาน

พุดตาน ไม้พุ่มขนาดย่อม

ราก รสเย็น สรรพคุณ แก้ไข้ แก้ประดงผื่นคันตามผิวหนัง ปวดแสบปวดร้อนตามร่างกาย

พุ่มเรียงบ้าน หรือ ชำมะเรียงบ้าน

พุ่มเรียงบ้าน หรือ ชำมะเรียงบ้าน ไม้พุ่มขนาดย่อม พุ่มเรียงบ้านดอกสีแดง พุ่มเรียงบ้านลูกจะออก

สองเม็ด เปลือกคล้ายกัน ต้นใบคล้ายกัน ส่วนมากสังเกตตอนออกดอกออกลูก ราก รสเบื่อจืดเล็กน้อย สรรพคุณ แก้ไข้เหนือ แก้ไข้สันนิบาต แก้ไข้ร้อนใน กระสับกระส่าย

พุ่มเรียงป่า หรือ ชำมะเรียงป่า

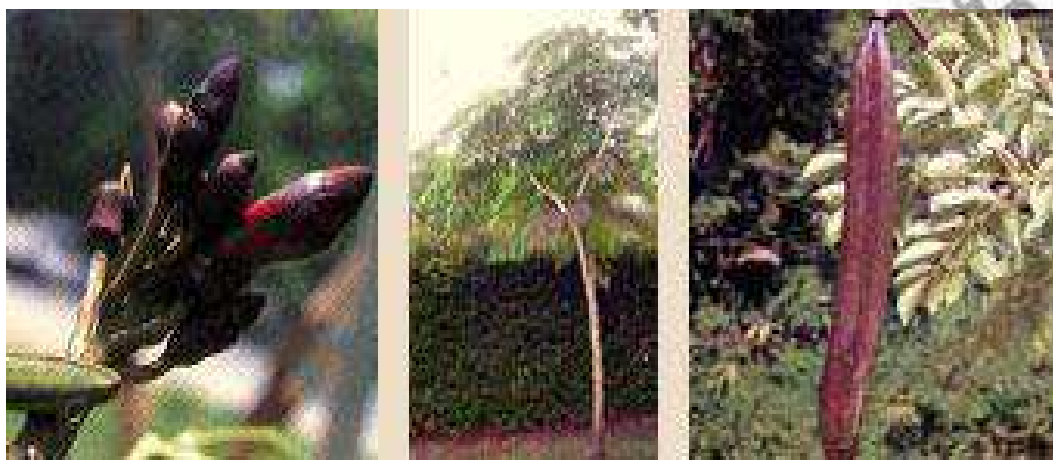

พุ่มเรียงป่า หรือ ชำมะเรียงป่า ไม้พุ่มขนาดย่อม

พุ่มเรียงป่าดอกสีเหลือง เม็ด พุ่มเรียงป่าลูกเดี่ยวเม็ดเล็ก เปลือกคล้ายกัน ต้นใบคล้ายกัน ส่วนมากสังเกตเห็นดอกออกดอกออกลูก

ราก รสเบื่อจิตขมเล็กน้อย สรรพคุณ แก้ไข้เหนือ แก้ไข้สันนิบาต แก้ไข้ร้อนภายใน กระสับกระส่าย หมอมักใช้พุ่มเรียงทั้ง ๒ อย่างรวมกัน

เพกา ลั่นฟ้า ลั่นไม้ มะริด

เพกา ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

เปลือกต้น รสฝาดเย็นขมเล็กน้อย สรรพคุณ ต่ำกับสุรา ทา ฟันตามตัวสตรีที่ทนการอยู่ไฟ ไม่ได้ ทำให้หนังชา สมานแผล ทำให้น้ำเหลืองปกติ ดับโลหิต

ฝักแก่ รสขมเย็น สรรพคุณ แก้ร้อนในกระหายน้ำ

ฝักอ่อน รสขมร้อน สรรพคุณ ขับผายลม

เมล็ดแก่ รสขม สรรพคุณ ระบายท้อง

ราก รสฝาดขมน้อย สรรพคุณ บำรุงธาตุ ทำให้เกิดน้ำย่อยอาหาร แก้ไข้สันนิบาต

แก้ท้องร่วง ฝนกับน้ำปูนใส ทาแก้บวมอักเสบ

แพงพวยบก

แพงพวยบก ไม้ประดับต้นเล็ก
สรรพคุณ แก้มะเร็ง แก้น้ำเหลือง

จังหวัดจันทบุรี

แพท